

Ελευθερία Λόγου και Διαδίκτυο

ΤΑΚΗΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Το θέμα της σχέσης της ελευθερίας του λόγου με το διαδίκτυο επανήλθε στην επικαιρότητα με δύο πολύ πρόσφατα γεγονότα.

Το πρώτο είναι οι μικρό-εκδηλώσεις ανά τον κόσμο, εκτός από κάποιες σημαντικότερες διαδηλώσεις στις Αγγλοσαξονικές χώρες, των γνωστών ως «Ανωνύμων» με τη μάσκα, που μάχονται κατά της διαφθοράς και για περισσότερη διαφάνεια στη δημόσια ζωή. Το νέο στοιχείο βέβαια σε αυτούς δεν είναι τα σαφώς ρεφορμιστικά αιτήματά τους, παρά την επαναστατική ρητορική, αλλά το μέσο που χρησιμοποιούν για να περάσουν το μήνυμά τους, δηλαδή το διαδίκτυο. Στο Λονδίνο, όπου έγινε η μεγαλύτερη διαδήλωσή τους, μέλη τους μιλούσαν για την «ισότητα» και την «δημοκρατία» που καθιερώνει το διαδίκτυο, το οποίο «μπορεί να ρίξει ακόμη και κυβερνήσεις». Στην Ελλάδα, μάλιστα, δεν λείπουν οι «ελευθεριακοί» που διακηρύσσουν ότι «το Διαδίκτυο είναι μια μορφή εικονικής άμεσης δημοκρατίας που δίνει την δυνατότητα στις κυριαρχούμενες ομάδες να αντιδράσουν απέναντι στις κυρίαρχες».

Το δεύτερο γεγονός είναι οι μεγάλες διαστάσεις που έχει πάρει τελευταία το θέμα της ανώνυμης λασπολογίας σε χώρες που θέλουν ακόμη να τηρούν τουλάχιστον τα προσχήματα μιας αντιπροσωπευτικής «δημοκρατίας». Στην Βρετανία, ιδιαίτερα, έχει κορυφωθεί η αγανάκτηση του κοινού για τους ανώνυμους λασπολόγους στο διαδίκτυο που συκοφαντούν, βρίζουν και χρησιμοποιούν προσωπικά δεδομένα και παραποιημένες φωτογραφίες, είτε στρέφονται γενικά εναντίον άλλων χρηστών, είτε ειδικά ενάντια σε ανθρώπους που υπογράφουν τις απόψεις τους. Το αποτέλεσμα της γενικής κατακραυγής ήταν να αναγκαστούν οι ελίτ (που κάθε άλλο παρά εχθρικές είναι στο διαδίκτυο όταν τους εξυπηρετεί!) να πάρουν μέτρα για την προστασία των θυμάτων της λασπολογίας, φθάνοντας στον τετραπλασιασμό των σχετικών ποινών.

Και όσον αφορά μεν στους ισχυρισμούς των «Ανωνύμων» κ.λπ., εύκολα μπορεί να δειχθεί ότι ελάχιστη σχέση έχουν με την πραγματικότητα. Δεν γνωρίζω κανένα καθεστώς υποστηριζόμενο από την Υπερεθνική Ελίτ που διαχειρίζεται τη ΝΔΤ, το οποίο έπεσε χάρη στο διαδίκτυο και τις συναφείς εκδηλώσεις των «αγανακτισμένων» (βλ. Ισπανία, Ελλάδα, ΗΠΑ κ.λπ.). Τα μόνα καθεστώτα, όπου το διαδίκτυο έπαιξε πράγματι σημαντικό ρόλο για τη πτώση τους, ήταν όσα είχε προδιαγράψει η ίδια η Υ/Ε να ανατρέψει μέσα από βελούδινες «επαναστάσεις» (Αραβική «Άνοιξη», Ανατολική Ευρώπη κ.ο.κ.)! Ακόμη, η πραγματική δημοκρατία και η ισότητα δεν έχουν σχέση ούτε με ατομικές ελευθερίες, ούτε με το διαδίκτυο, που αναφέρονται στην φιλελεύθερη αντίληψη της δημοκρατίας, και, επομένως, δεν έχουν καμιά σχέση με την κλασική έννοια της άμεσης δημοκρατίας. Η πραγματική δημοκρατία προϋποθέτει άλλωστε «πρόσωπο-με-πρόσωπο» συνελύσεις, όπου μέσα από τις συζητήσεις των ενεργών πολιτών, και όχι βέβαια απλώς των «ειδικών», μπορεί να εκφραστεί η συλλογική πολιτική βούληση. Η διαδικτυακή δημοκρατία είναι, δηλαδή, σαφής διαστρέβλωση της άμεσης δημοκρατίας.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν, βέβαια, ότι το διαδίκτυο δεν έχει και σημαντικές θετικές διαστάσεις. Πράγματι, εκεί μπορούν να δημοσιευθούν και αντισυστημικές απόψεις που θα

αποκλειόντουσαν από τα κλασικά μίντια. Αλλά, εκεί είναι και η παγίδα. Εφόσον το ίδιο το διαδίκτυο το ελέγχουν τελικά οι ελίτ της Υ/Ε, μέσω των πολυεθνικών (Google, Facebook κ.λπ.), αυτές έχουν τον τελικό λόγο για το τι και πως περνά στο διαδίκτυο. Και είναι γνωστά τα παραδείγματα αποκλεισμού χρηστών, ακόμη και ιστοσελίδων, όταν αρχίζει να γίνονται επικίνδυνες για τις ελίτ.

Ακόμη, το διαδίκτυο παίζει σημαντικό ρόλο σε κινητοποιήσεις, όπου η ανωνυμία, σαν μέσο προστασίας από την εξουσία, είναι αναγκαία. Οι σημαντικές κινητοποιήσεις και καταλήψεις φοιτητών και μαθητών θα ήταν για παράδειγμα αδύνατες αν εξαρτιόντουσαν από τους Νόμους της κάθε Χούντας (κοινοβουλευτικής ή μη) και τους φανατικούς εκτελεστές τους σε εκπαίδευση και δικαιοσύνη.

Όμως, εάν η διαδικτυακή ανωνυμία είναι πράγματι αναγκαία στη κριτική της εξουσίας —και με αυτή την έννοια αποτελεί μορφή άσκησης ελευθερίας— όπως κάθε πραγματική ελευθερία, ή θα είναι αυτοπειθαρχούμενη ή δεν είναι ελευθερία. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος άλλωστε που αντιμετώπιζε, ιστορικά, η άμεση δημοκρατία ήταν ακριβώς η έλλειψη αυτοπειθαρχίας, που προϋποθέτει υψηλό επίπεδο συνειδητοποίησης των πολιτών. Η μη δημοσίευση, για παράδειγμα, συκοφαντικών ή υβριστικών σχολίων, καθώς και ατεκμηρίωτων καταγγελιών και χαρακτηρισμών, θα έπρεπε να είναι αυτονόητη προϋπόθεση για την χρήση της ανωνυμίας. Ακόμη μάλιστα περισσότερο εάν παρόμοια λασπολογικά σχόλια και χαρακτηρισμοί στρέφονται όχι κατά οργάνων της εξουσίας, αλλά κατά ανθρώπων που έχουν δείξει απόλυτη συνέπεια στον αγώνα κατά της εξουσίας, οπότε βέβαια η ανωνυμία δεν χρησιμοποιείται πια σαν μέσο προστασίας κατά της εξουσίας, αλλά σαν μέσο προστασίας της ίδιας της εξουσίας και των οργάνων της κατά των εχθρών της! Στην περίπτωση όμως αυτή, μιλούμε για πολιτική λασπολογία που δεν έχει καμιά σχέση με την ελευθερία του λόγου, αλλά, αντίθετα, με την ελευθερία που χρειάζονται οι επαγγελματίες του είδους για να κάνουν άνετα τη δουλειά τους.

Στην Ελλάδα, ιδιαίτερα, αυτοί που διαφεντεύουν το προτεκτοράτο μας έχουν εξασφαλίσει την πλήρη ατιμωρησία των οργάνων τους. Ενδεικτικά: η εξύβριση, ακόμη και μέσω διαδικτύου, έχει ουσιαστικά αποποινικοποιηθεί, εφόσον με πρόσφατη νομοθετική αλλαγή παραγράφεται μέσα σε ένα χρόνο. Δηλαδή, πολύ πριν (στην Ελλάδα!) φθάσει στο ακροατήριο. Ακόμη, εάν ο λασπολογούμενος καταφύγει στην υπηρεσία δίωξης ηλεκτρονικού εγκλήματος για τον εντοπισμό του κουκουλοφόρου, μπορεί να περάσουν και δύο χρόνια και να μην τον έχουν εντοπίσει, με αποτέλεσμα να πάει η υπόθεση στο αρχείο (όπως γνωρίζω από προσωπική εμπειρία με κουκουλοφόρο που με λασπολογεί για τρία χρόνια!). Και το κερασάκι: αν ο λασπολογούμενος ζητήσει να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα για να σταματήσει άμεσα η λασπολογία, το δικαστήριο πιθανότατα θα αποφανθεί ότι δεν υπάρχει τίποτα επείγον που να τα δικαιολογεί και θα του συστήσει να κάνει τακτική αγωγή ή μήνυση, που επίσης θα χρειαστούν 1-2 χρόνια να εκδικασθούν, ενώ στο μεταξύ θα συνεχίζεται η λασπολογία! Δηλαδή, πλήρης απουσία κοινωνικών ελέγχων στο διαδίκτυο. Όμως, όπως η απουσία κοινωνικών ελέγχων στην αγορά οδήγησε στη σημερινή ζούγκλα, ανάλογα αποτελέσματα θα έχει και ο αντίστοιχος «διαδικτυακός νεοφιλελευθερισμός»...

* Για την πλήρη εκδοχή του άρθρου βλ. στη νέα ενότητα [γραπτών στα ελληνικά](#) στο ηλεκτρονικό αρχείο του Τ.Φωτόπουλου.

<http://www.inclusivedemocracy.org/fotopoulos/>

Link: http://www.inclusivedemocracy.org/fotopoulos/greek/grE/gre2014/2014_11_23.html